

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1551/2019
19.09.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници АА из ..., чији су пуномоћници Андреја Чивтелић и Милан Јакшић, адвокати из ..., против туженог „ББ“ АД ..., чији је пуномоћник Немања Новокмет, адвокат из ..., ради утврђења повреде ауторског права и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 133/18 од 11.12.2018. године, у седници већа одржаној дана 19.09.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж4 133/18 од 11.12.2018. године и предмет враћа том суду на поновно одлучивање о жалби туженог.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П4 35/18 од 10.09.2018. године, ставом првим изреке утврђено је да је тужени повредио ауторско право тужиоца на начин што је дана2016. године на насловној страни магазина „ВВ“ неовлашћено јавно саопштио у непотпуној и измењеној форми тужиочево ауторско дело – фотографију „...“, чиме је тужиоцу проузроковао имовинску и неимовинску штету. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да исплати тужиоцу износ од 30.703,60 динара са законском затезном каматом од 16.10.2017. године до исплате на име накнаде имовинске штете због повреде имовинског ауторског права извршеним неовлашћеним јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да исплати тужиоцу износ од 70.000,00 динара са законском затезном каматом од 16.10.2017. године до исплате на име накнаде неимовинске штете због повреде моралног права аутора извршеним јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца у измењеној и непотпуној форми. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да накнади тужиоцу трошкове поступка у износу од 74.530,00 динара са законском затезном каматом од 10.09.2018. године до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж4 133/18 од 11.12.2018. године, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П4 35/18 од 10.09.2018. године и одбијен је као неосновани тужбени захтев тужиоца за утврђење повреде ауторског права, као и за накнаду имовинске и неимовинске штете. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 58.922,50 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио посебну ревизију (члан 404. ЗПП) због погрешне примене материјалног права и потребе да се размотре правна питања од општег интерес и у интересу равноправности грађана, као и због потребе за новим тумачењем права.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужиоца.

С' обзиром на то да је побијаном другостепеном пресудом преиначена првостепена пресуда и одлучено о тужбеном захтеву, ревизија је дозвољена према члану 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 87/18 – у даљем тексту: ЗПП), па нема законских услова за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. став 1. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана чланом 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а у ревизији се не указује на битне повреде поступка које могу бити ревизијски разлог у смислу члана 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању на којем је заснована побијана одлука, тужилац је аутор фотографије „...“. Предметна фотографија је сачињена 1968. године и први пут је објављена у колору на насловној страни „ВВ“ дана1968. године уз знање и одобрење тужиоца као аутора. Иста је поновно објављена од стране туженог дана2016. године на насловној страни магазина „ВВ“, али овога пута без знања и одобрења тужиоца за њено јавно саопштавање, без плаћања ауторске накнаде и у измењеној и непотпуној форми, јер је преко фотографије глумца ГГ стављен велики наслов: „...“, при чему су измење боје и тужени је ставио свој лого у први план, док ... која је у позадини није објављена у целини на фотографији, чиме је нарушена целокупна концепција и ликовна композиција предметне фотографије.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев у целости сматрајући да је тужени на описани начин (неовлашћеним јавним објављивањем фотографије у измењеној и непотпуној форми) повредио тужиочева имовинска и морална права као аутора предметне фотографије. Првостепени суд је становишта да није престало ауторско имовинско право тужиоца до дана ступања на снагу важећег Закона о ауторским и сродним правима, из разлога што је исто било зајемчено раније важећим законима, те да тужилац има основа да тражи утврђење повреде ауторских права (имовинских и моралних), као и накнаду штете због тих повреда.

Другостепени суд није прихватио правно становиште првостепеног суда. Полазећи од чињенице да је фотографија тужиоца настала и да је први пут објављена 1968. године, у време важења Закона о ауторским правима који је објављен у „Службеном листу СФРЈ“ број 30/68 и који је у члану 82. прописивао

да ауторско имовинско право на фотографска дела престаје по истеку 25 година по објављивању дела, а који рок се, сходно члану 84. истог закона, рачуна од 01. јануара оне године која долази непосредно после објављивања дела, другостепени суд сматра да је сходно томе имовинско ауторско право тужиоца, као аутора предметне фотографије, престало још 01.01.1994. године и да је стога беспредметно тумачење и примена правних норми из Закона о ауторским и сродним правима који је објављен у „Службеном листу СРЈ“ број 24/98, као и каснијих закона које регулишу ову правну област.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужиоца указује на погрешну примену релевантног материјалног права и погрешно правно становиште другостепеног суда изражено у побијаној пресуди у погледу истека тужиоцевог ауторског имовинског права, због чега је другостепени суд пропустио да утврди чињенице од којих зависи висина постављеног конексног захтева за накнаду штете.

Наиме, у време настанка и објављивање предметне фотографије на снази је био Закон о ауторском праву („Службени лист СФРЈ“ број 30/68), који је у члану 82. временски ограничавао трајање имовинског ауторског права на фотографском делу на 25 година од дана објављивања дела. Идентичну одредбу садржао је у члану 84. и следећи Закон о ауторском праву („Службени лист“ СФРЈ“ број 19/78, 24/86 и 21/90). Међутим, наведене одредбе су дерогиране одредбама члана 96. Закона о ауторским и сродним правима („Службени лист СРЈ“ број 24/98), којима је било прописано да имовинска права аутора трају за живота и 50 година после његове смрти, док морална права аутора трају и по престанку трајања имовинских права аутора. Прелазним и завршним одредбама овог закона, у члану 189., било је прописано да интерпретатор чије је трајање права истекло до дана ступању на снагу овог закона не може тражити утврђивање права по овом закону, што указује на интенцију законодавца да из обухвата поновно успостављене правне заштите искључи само интерпретаторе чије је право истекло по одредбама ранијег закона, али не и друге титуларе ауторских и сродних права. Тиме је тужиоцу као аутору фотографије зајемчена доживотна заштита имовинског ауторског права, уз заштиту овог права и 50 година након његове смрти. Ступањем на снагу Закона о ауторским и сродним правима („Службени лист СГЦ“ број 61/2004), у члану 100. став 1. продужено је трајање имовинских ауторских права на 70 година после смрти аутора, док је у прелазним и завршним одредбама тог закона, у члану 191., задржана идентична одредба као из члана 189. претходног закона у погледу искључивог ограничења права само интерпретаторима. Тек важећи Закон о ауторским и сродним правима („Службени гласник РС“ број 104/2009, 99/2011, 119/2012 и 29/2016 – одлука УС), у члану 218. ускраћује правну заштиту и ауторима, под условом да им је право истекло до дана ступања на снагу овог закона.

Дакле, језичким, логичким и циљним тумачењем цитираних одредби наведених закона, а посебно прелазних и завршних одредаба, може се закључити да је ступањем на снагу Закона о ауторским и сродним правима из 1998. године једино интерпретаторима чија су имовинска права истекла до дана ступања на снагу тог закона, било ускраћено да траже утврђивање права по том закону, док је ауторима фотографских дела, чија су ауторска имовинска права истекла након 25 година од објављивања дела по претходно важећим законима о ауторским

правима из 1968. и 1978. године, поново успостављена имовинскоправна заштита са новим роком трајања и заштите права за живота и 50 година после смрти. На овакво тумачење прелазних и завршних одредби посебно указује одредба члана 218. тренутно важећег Закона о ауторским и сродним правима (из 2009. године са каснијим новелама), који први пут изричито поставља шире ограничење у утврђивању и заштити права и то свим ауторима којима је до дана ступања на снагу овог закона истекло право, а не само интерпретаторима, које уже ограничење је постојало у време важења ранијих савезних закона о ауторским и сродним правима из 1998. и 2004. године.

Имајући у виду наведено тумачење релевантних законских прописа, Врховни касациони суд налази да је другостепени суд због погрешне примене материјалног права пропустио да у побијаној одлуци у потпуности утврди све релеванте чињенице потребне за доношење правилне и законите одлуке о тужбеном захтеву тужиоца. Ово посебно у ситуацији када се због погрешног становишта да је тужиоцу истекло трајање права није ни бавио питањем висине новчане накнаде имовинске и неимовинске штете. Стога је потребно да другостепени суд у поновном поступку поступи по примедбама из овог решења, те да правилном применом материјалног права поново одлучи о жалби туженог. Како одлука о парничним трошковима зависи од коначног исхода спора, иста је такође морала бити укинута, сходно одредби члана 165. став 3. ЗПП.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 3. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић